

انجمن مطالعات زنان حقوق زنان

فهرست مطالب	
مقدمه	۱
مقاله‌ها	
عفت و گویا آن‌ها	۲
عفت و گویا آن‌ها	۳
عفت و گویا آن‌ها	۴
عفت و گویا آن‌ها	۵
عفت و گویا آن‌ها	۶
عفت و گویا آن‌ها	۷
عفت و گویا آن‌ها	۸
عفت و گویا آن‌ها	۹
عفت و گویا آن‌ها	۱۰
عفت و گویا آن‌ها	۱۱
عفت و گویا آن‌ها	۱۲
عفت و گویا آن‌ها	۱۳
عفت و گویا آن‌ها	۱۴
عفت و گویا آن‌ها	۱۵
عفت و گویا آن‌ها	۱۶
عفت و گویا آن‌ها	۱۷
عفت و گویا آن‌ها	۱۸
عفت و گویا آن‌ها	۱۹
عفت و گویا آن‌ها	۲۰
عفت و گویا آن‌ها	۲۱
عفت و گویا آن‌ها	۲۲
عفت و گویا آن‌ها	۲۳
عفت و گویا آن‌ها	۲۴
عفت و گویا آن‌ها	۲۵
عفت و گویا آن‌ها	۲۶
عفت و گویا آن‌ها	۲۷
عفت و گویا آن‌ها	۲۸
عفت و گویا آن‌ها	۲۹
عفت و گویا آن‌ها	۳۰
عفت و گویا آن‌ها	۳۱
عفت و گویا آن‌ها	۳۲
عفت و گویا آن‌ها	۳۳
عفت و گویا آن‌ها	۳۴
عفت و گویا آن‌ها	۳۵
عفت و گویا آن‌ها	۳۶
عفت و گویا آن‌ها	۳۷
عفت و گویا آن‌ها	۳۸
عفت و گویا آن‌ها	۳۹
عفت و گویا آن‌ها	۴۰
عفت و گویا آن‌ها	۴۱
عفت و گویا آن‌ها	۴۲
عفت و گویا آن‌ها	۴۳
عفت و گویا آن‌ها	۴۴
عفت و گویا آن‌ها	۴۵
عفت و گویا آن‌ها	۴۶
عفت و گویا آن‌ها	۴۷
عفت و گویا آن‌ها	۴۸
عفت و گویا آن‌ها	۴۹
عفت و گویا آن‌ها	۵۰

• نویسندگان و مترجمان ارجمندی که مایلند آثارشان در مجله‌ی حقوق زنان انتشار یابد، به همراه مطالب، درباره‌ی تحصیلات، شغل، آثار پژوهشی و ترجمه‌های خود توضیحی کوتاه ضمیمه کنند.
• مطالب در صورت امکان تایپ شده و تنها بر یک روی کاغذ نوشته شده باشد.
• مطالب ترجمه شده باید با یک نسخه از متن اصلی همراه باشد.
• حقوق زنان در ویرایش و کوتاه کردن مطالب آزاد است.
• هرگونه استفاده از مطالب و تصاویر نشریه حقوق زنان منوط به کسب اجازه از مدیر مسئول است.

توسعه نقش زنان در اقتصاد

توسعه نقش زنان در اقتصاد

بعد از یک سال تأخیر، مجله حقوق زنان منتشر شد. از این بابت پوزش می‌خواهیم و به صراحت می‌گوییم که تلاش و کوشش فراوانی شده است تا مدت این تأخیر کوتاه باشد ولی به علت موانع زیادی که پیش رویمان قرار داشت نتیجه دیر به ثمر نشست. امید به همکاری و همیاری دوستان و همکاران و خوانندگان مجله باعث می‌شود که باز هم مساعی خود را برای ادامه راه به کار ببریم. از تماس‌هایی که به منظور تشویق و استمرار کار صورت گرفت نیز متشکریم زیرا که حمایت‌های شما سختی راه را آسان کرد و به طور حتم در آینده نیز آسان‌تر خواهد نمود.

این شماره را ویژه اشتغال زنان قرار دادیم. چرا که نگاهی گذرا به وضعیت کنونی زنان در

خواستہ می‌شود عبارتند از: تقسیم کار در خانه، تقسیم وظایف نگهداری و پرورش فرزندان، همراهی و همدلی همسر، کاهش ساعت کار با توجه به مسئولیت زن در خانواده و ... موارد دیگری که نگرانی زنان را از بابت حفظ خانواده و حفظ شغل بر طرف کند.

در این شماره ویژه ادعا نمی‌کنیم که توانسته‌ایم با توجه به صفحه‌های محدود و وقت کم کاری درخور ارائه دهیم ولی یادآوری برخی نظرات ما را به پیشنهادهای زیر رهنمون شده است:

۱- زنان ما به حفظ خانواده می‌اندیشند لذا برنامه‌ریزی برای زنان باید به گونه‌ای باشد که امنیت خاطر آنان در رابطه با حفظ خانواده و سلامت فرزندان فراهم آید.

۲- اعضای خانواده باید تقسیم کار در خانه را جدی بگیرند و از فشار مضاعف خانه‌داری به زنان بکاهند. انجام وظیفه در دو صحنه آن هم به تنهایی - طبق عرف امروز - موجب فرسودگی زنان می‌شود.

۳- مردان نقش مهمی در همراهی و همگامی با زنان دارند. نقش سنتی مردانه باید دگرگون شود. لذا توجه دادن مردان خانواده به همکاری بیش‌تر با زنان، تأثیرگذارتر خواهد بود و نتایج پرثمری خواهد داشت.

۴- تحول در اشتغال خارج از خانه برای زنان باید از طریق نظرخواهی از زنان صورت گیرد. آن‌ها بهتر می‌توانند به برنامه‌ریزان کمک کنند تا ضرورت‌ها و راهکارها را تعیین کنند.

۵- ضرورت دارد به اشتغال در خانه برای زنان توجه بیش‌تری شود. زنان زیادی تمایل دارند که با کار مقطعی و در خانه در ضمن داشتن امنیت خاطر به اقتصاد خانواده کمک کنند.

در پایان ضرورت ساماندهی اشتغال زنان منطبق با فرهنگ و آداب در کشورمان احساس شده است. باید طرحی تدارک دید که اشتغال توأم با آگاهی از آینده‌ای روشن برای زنان ترسیم گردد. دیگر زمان کار کردن یک فرد در خانواده و پرداخت هزینه زندگی به تنهایی سپری شده است. همه اعضای خانواده باید به کمک یکدیگر به بهبود وضعیت خانواده بیندیشند. به امید آن روز!

مدیر مسئول

کشورمان نشان می‌دهد که با وجود این که نیمی از جمعیت کشورمان را زنان تشکیل می‌دهند، در عمل درصد بسیار کمی از آنان شاغل شناخته می‌شوند و در این صحنه حضوری کم‌رنگ دارند. زنان ما در خانه کار می‌کنند ولی خانه‌داری آنان هیچوقت در چرخه اقتصادی محاسبه نمی‌شود. ازینرو آمارها زنان توانمند ما را قابل توجه نمی‌دانند و علی‌رغم همه سخنان زیبایی که در رابطه با تلاش و کوشش زنان ما توسط مسئولان و ... گفته می‌شود، نتیجه حاصله با واقعیت موجود تطبیق ندارد و زنان موقعیت اقتصادی - اجتماعی نابرابری در مقایسه با مردان دارند. زنان ما نقش‌های متعددی بر عهده دارند و فشار ناشی از این تعدد نقش‌ها موجب شده است که وضعیت تثبیت شده‌ای نداشته باشند. درواقع زن ایرانی هم باید به حفظ کیان خانواده بیندیشد و هم به اشتغال و کارایی و بهره‌وری بیش‌تر. در این که باید یک برنامه‌ریزی اصولی برای رفع محدودیت‌ها و فشار مضاعف مذکور در نظر گرفته شود، شک نیست، چون فرهنگ و عرف جامعه ما سبک گذشته را - که در خانه ماندن صرف زنان بود - نفی می‌کند ضمن آن که به اشتغال به سبک غرب نیز گرایش ندارد. زنان شاغل نیز مایلند که در عین داشتن آزادی عمل و انتخاب در تصمیم‌گیری‌هایی که مربوط به خودشان است، امکانات متناسب نیز داشته باشند و بتوانند خانه و جامعه را توأم و در وضعیت متناسب حفظ کنند.

امکاناتی که در چنین شرایطی از طرف زنان

چالش‌های اشتغال زنان در ایران

◇ بهناز موحدی

بدون شک یکی از شاخص‌های درجه توسعه یافتگی میزان مشارکت و نقشی است که زنان در آن کشور دارا هستند. به رغم اهمیت نقش زنان در فرآیند توسعه در اغلب کشورهای توسعه یافته و بعضی از کشورهای در حال توسعه، کشور ایران با شرایط مطلوب، اختلاف قابل توجهی دارد. این اختلاف ناشی از دو ویژگی عمده بازار کار ایران در مقایسه با سایر کشورهاست. ویژگی اول پایین بودن نرخ مشارکت کل نیروی کار نسبت به اغلب کشورها و ویژگی دوم مشارکت ناچیز زنان در مقایسه با مردان است. مشارکت ناچیز زنان را می‌توان در چالش‌های موجود بازار کار آنان ریشه‌یابی نمود. آشنایی با این چالش‌ها و بررسی کلیه عوامل تأثیرگذار در بازار کار زنان می‌تواند تصمیم‌گیران و برنامه‌ریزان کشور را نسبت به اتخاذ سیاست‌های مناسب برای تحقق اهداف برنامه‌های توسعه رهنمون سازد.

چالش‌های بازار کار زنان

در بررسی چالش‌های بازار کار زنان تحولات نرخ بیکاری و نرخ مشارکت زنان، عرضه و تقاضای نیروی کار آنان مورد نظر می‌باشد. در این بررسی نکات ذیل قابل توجه است:

◀ جمعیت فعال زنان که متشکل از زنان شاغل و زنان جویای کار است طی سالهای ۱۳۴۵ تا ۱۳۷۸ سالانه دارای رشد ۲/۷ درصد بوده است به عبارت دیگر از ۱۰۳۳ هزار نفر در سال ۱۳۴۵ به ۲۴۶۰ هزار نفر در سال ۱۳۷۸ افزایش یافته است.

◀ در فاصله سال‌های ۱۳۴۵ تا ۱۳۷۸ سهم جمعیت فعال زنان از کل جمعیت فعال در کلیه سال‌ها کم‌تر از ۱۵ درصد بوده است و این در حالیست که این رقم در اغلب کشورهای جهان بین ۲۵ تا ۳۵ درصد است.

جدول شماره یک - جمعیت فعال یا عرضه نیروی کار تا پایان برنامه سوم (توسعه هزار نفر)

سال	عرضه نیروی کار جمعیت فعال ^۱			نسبت جمعیت فعال زنان به کل
	کل	مرد	زن	
۱۳۴۵	۷۸۶۱	۶۸۰۸	۱۰۳۳	۱۳/۲
۱۳۵۵	۹۷۹۶	۸۳۱۷	۱۴۷۹	۱۴/۸
۱۳۶۵	۱۲۸۷۵	۱۱۵۰۵	۱۳۷۰	۱۰/۳
۱۳۷۰	۱۵۷۲۹	۱۳۶۰۰	۱۶۲۹	۱۱/۱
۱۳۷۵	۱۶۰۳۷	۱۳۹۹۰	۲۰۳۷	۱۲/۷
۱۳۷۸	۲۱۱۷۸	۱۵۷۱۸	۲۴۶۰	۱۳/۵
۱۳۸۳	۲۱۸۷۱	۱۸۳۲۸	۳۵۳۶	۱۷/۲

۱- پیش‌بینی‌ها موقدماتی است.

◀ مقایسه نرخ بیکاری زنان طی سال‌های ۱۳۴۵ تا ۱۳۷۸ نشان‌دهنده این نکته است که نرخ بیکاری زنان در کلیه سال‌ها از نرخ بیکاری مردان بیش‌تر بوده است. به عبارت دیگر نظام اقتصادی کشور در طول ۳۵ سال گذشته در ایجاد فرصت‌های شغلی برای زنان کار اساسی صورت نداده است. از سوی دیگر نرخ بیکاری

زنان در سال‌های اخیر دارای رشد مثبت و صعودی بوده است. به طوری که از ۹/۳ درصد در سال ۱۳۴۵ به ۱۵/۹ درصد در سال ۱۳۷۸ رسیده است. این نکته نیز حائز اهمیت است که نرخ بیکاری زنان و مردان در ایران در سال ۱۳۶۵ بیش‌ترین فاصله را با یکدیگر داشته است. نرخ بیکاری زنان در این سال تقریباً دو برابر نرخ بیکاری مردان است. لیکن به تدریج تفاوت نرخ بیکاری آن‌ها کاهش می‌یابد و به ترتیب به ۹/۱ و ۱۳/۳ درصد برای مردان و زنان در سال ۱۳۷۵ می‌رسد. این تفاوت از سال ۱۳۷۶ به بعد ناچیز می‌شود و

در سال ۱۳۷۸ اختلاف نرخ بیکاری مردان و زنان فقط به ۰/۸ درصد می‌رسد.

جدول شماره دو - نرخ مشارکت نیروی کار و نرخ بیکاری تا پایان برنامه سوم

◀ افزایش عرضه نیروی کار زنان در سال‌های اخیر و سال‌های آتی حکایت از

افزایش مشارکت و

حضور بیش‌تر زنان در بازار کار می‌کند. پیش‌بینی می‌شود که عرضه نیروی کار زنان از ۲۴۰۹ هزار نفر در سال ۱۳۷۸ (با متوسط رشد سالیانه ۶ درصد) به ۳۲۵۱ هزار نفر در سال ۱۳۸۳ افزایش یابد و سهم زنان از عرضه کل نیروی کار به ۱۵ درصد برسد. در این پیش‌بینی حداکثر نرخ بیکاری زنان ۱۹/۹ و حداکثر نرخ بیکاری مردان به ۱۶/۱۲ درصد در سال ۱۳۸۳ برسد.

مقایسه نرخ مشارکت مردان و زنان در سال ۱۳۷۸ نمایانگر ۶/۱۹ درصد برای مردان و ۱۱/۷ درصد برای زنان است به عبارت دیگر در برابر هر ۶ مرد مشارکت‌کننده تنها یک زن مشارکت داشته است. این مطلب تسلط مردان بر بازار کار کشور را تأیید می‌کند. پیش‌بینی می‌شود که نرخ مشارکت زنان در سال ۱۳۸۳ به ۱۱/۹

درصد افزایش یابد. همان طور که اشاره شد این نرخ نسبت به رقم مشابه در اغلب کشورهای جهان بسیار پایین است. از مقایسه تغییرات در نسبت نرخ بیکاری مردان به زنان با نسبت نرخ مشارکت نیروی کار مردان به زنان در ایران و سایر کشورهای جهان ملاحظه می‌شود که هر قدر نرخ بیکاری مردان و زنان به یکدیگر نزدیک‌تر شود بر نرخ مشارکت زنان افزوده می‌گردد. به عبارتی نحوه برخورد جامعه با پدیده اشتغال زنان بر میزان مشارکت آنها تأثیرگذار است یعنی کاهش تبعیض در

سال	نرخ مشارکت نیروی کار		نرخ بیکاری	
	مرد	زن	مرد	زن
۱۳۴۵	۷۷/۴	۱۲/۵	۹/۳	۹/۳
۱۳۵۵	۷۰/۸	۱۲/۹	۹/۱	۱۷/۳
۱۳۶۵	۶۸/۴	۸/۳	۱۲/۸	۲۵
۱۳۷۰	۶۵/۵	۸/۷	۹/۴	۲۴/۶
۱۳۷۵	۶۰/۸	۷/۱	۸/۵	۱۳/۳
۱۳۷۸	۶۱/۹	۱۱/۷	۱۳/۵	۱۳/۸
۱۳۸۳	۶۵/۷	۱۱/۹	۱۲/۸	۱۲/۹

واگذاری فرصت‌های شغلی به زنان انگیزه آنان را برای مشارکت در بازار کار افزایش می‌دهد.

◀ براساس پیش‌بینی‌های انجام شده در صورتی که اقتصاد کشور بتواند نرخ بیکاری زنان را در سال ۱۳۸۳ معادل سال ۱۳۷۸ تثبیت نماید در این صورت سالانه باید برای زنان ۱۷۹ هزار فرصت شغلی در طی برنامه سوم ایجاد شود. این در حالی است که اقتصاد کشور در بهترین سال‌های رونق اقتصادی (یعنی دوره ۷۵-۱۳۶۵)، سالانه ۷۸ هزار فرصت شغلی برای زنان ایجاد کرده است. این مقایسه به راحتی مشکل اشتغال زنان را در بازار کار نمایان می‌سازد.

◀ توزیع بخشی اشتغال زنان در ایران نیز یکی دیگر از چالش‌های بازار کار زنان است. براساس سرشماری‌های سال ۱۳۷۵، ۱۶/۶۶ درصد از زنان در کشاورزی، ۳۳/۰۳ درصد در

۱- طبقه: سرشماری مرکزی ایران؛ بخش ملی دفتر اقتصاد کلان و بهره‌برداری‌های ملی اشتغال

بخش صنعت، ۲۷/۰ درصد، در معدن، ۰/۸ درصد ساختمان و بقیه (حدود ۵۰ درصد) در بخش خدمات به کار اشتغال داشته‌اند. بنابراین بخش خدمات مهم‌ترین بخش جذب‌کننده زنان بوده است. در بخش خدمات سه زیربخش آموزش، بهداشت و امور عمومی در مجموع بیش از سه چهارم شاغلان زن را تشکیل می‌دهند. در بخش صنعت ۸۵/۶ درصد شاغلین این بخش را به خود اختصاص داده و در مجموع سه بخش منسوجات، پوشاک و صنایع مواد غذایی ۹۴/۱ درصد شاغلان زن این بخش را تشکیل می‌دهند. اشتغال زنان در سایر بخش‌های صنعت بسیار محدود و در مجموع ۵/۸ درصد می‌باشد. در بخش کشاورزی ۹۹/۸ درصد زنان در بخش زراعت، شکار و خدمات وابسته مشغول به کار بوده‌اند و تنها اندکی از آنان در بخش‌های جنگلداری و ماهیگیری به کار اشتغال دارند. رتبه‌بندی درصد حضور زنان برحسب فعالیت نشان می‌دهد که بخش‌های منسوجات (۲۸/۳۳٪)، آموزش (۲۶/۳٪)، کشاورزی و خدمات وابسته (۱۶/۶۳٪)، بهداشت (۶/۲۳٪).

◀ تجزیه جنسی بازار کار با توجه به مهارت یکی دیگر از چالش‌های بازار کار زنان است. تمایلات فرهنگی در انتخاب رشته تحصیلی زنان عامل گرایش آنان به سمت رشته‌های تحصیلی خاص شده است. به عبارت دیگر قبل از ورود به بازار کار یک تجزیه جنسیتی برحسب سرمایه انسانی اندوخته شده وجود دارد. اندوخته سرمایه انسانی متفاوت، از یک سو و عوامل سمت دهنده تقاضای بازار کار از سوی دیگر باعث گرایش زنان به سمت مهارت‌های خاص شده است. بر این اساس می‌توان توزیع اشتغال زنان در سه بخش خصوصی - دولتی و تعاون را با توجه به میزان مهارت زنان در سطوح زیر مورد بررسی قرار داد:

۱- اشتغال زنان در رده مدیریت، مقامات عالی رتبه و قانونگذاران

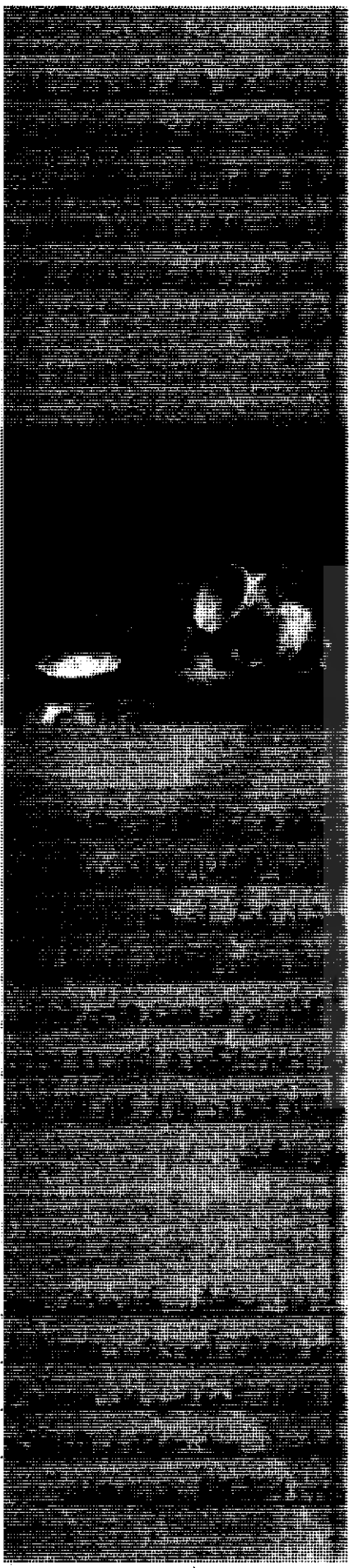
در رده قانونگذاران و مقامات عالی‌رتبه تنها ۲/۲۵ درصد کل شاغلین زن در این رده قرار دارند. از این میزان ۰/۰۳ درصد آنان در مقامات عالی و ۲/۳ درصد در سمت مدیران می‌باشند. این ارقام سهم ناچیز زنان را در هرم

تصمیم‌گیری نشان می‌دهد که به نوبه خود می‌تواند بخشی از تفاوت‌های جنسیتی در بازار کار را توجیه کند. ۶۰/۲ درصد این گروه تحصیلات عالی، ۳۵/۷ درصد دارای تحصیلات متوسطه، ۰/۴ درصد نیز بی‌سواد هستند. از این گروه زنان شاغل ۸۲/۸ درصد در بخش دولتی، ۱۲/۶ درصد در بخش خصوصی و ۰/۴ درصد در بخش تعاونی اشتغال دارند. بنابراین توزیع اشتغال این گروه زنان کاملاً به سمت بخش دولتی تمایل دارد.

۲- اشتغال زنان در رده متخصصان

مطالعه بازار کار ایران برحسب مهارت نشان می‌دهد که ۳۹/۱ درصد متخصصان کشور را زنان تشکیل می‌دهند به عبارت دیگر ۲۹/۹۷ درصد زنان شاغل متخصص هستند. بیش‌ترین درصد حضور این گروه زنان (۸/۹۷٪) در بخش‌های خدماتی است و نقش سایر بخش‌ها در جذب زنان متخصص بسیار اندک است. با توجه به این که ۶۲/۲ درصد زنان متخصص دارای تحصیلات عالی و ۳۵/۷ درصد دارای تحصیلات متوسطه هستند می‌توان نتیجه گرفت که قسمت عمده زنان متخصص و تحصیل کرده کشور در این گروه جای می‌گیرند و به عبارت دیگر تراکم «چولگی» اشتغال این گروه زنان را به سمت سه بخش فوق نشان می‌دهد. قسمت عمده زنان متخصص (۸۸/۸) درصد، در بخش دولتی و ۶/۱ درصد در بخش خصوصی به کار اشتغال دارند. از این رو توزیع اشتغال این گروه زنان بیش‌تر در بخش دولتی متمرکز است.

اختصاص ۲۹/۹۷ درصد زنان شاغل متخصص به بخش دولتی به خودی خود بازگوکننده اهمیت و نقش زنان در این عرصه اقتصاد است و لزوم توجه به مسئله اشتغال زنان و سهم غیرقابل اغماض این بخش از نیروی کار جامعه را پیش روی سیاستگذاران و تصمیم‌گیران برجسته می‌سازد. به ویژه آن‌که سیاست‌های کاهش اشتغال در بخش دولتی در قانون برنامه دوم توسعه اقتصادی اجتماعی و فرهنگی کشور آغاز شده و در برنامه سوم نیز ادامه خواهد یافت. با توجه به سیاست‌های اتخاذ شده در قانون برنامه سوم

بنابراین عمده گرایش آن‌ها در بخش دولتی می‌باشد.

با توجه به اینکه ۱۷/۵ درصد این کارکنان تحصیلات عالی و ۷۱/۸ درصد دارای تحصیلات متوسطه هستند می‌توان نتیجه گرفت که چرلگی زنان دارای تحصیلات متوسطه عمدتاً به سمت این نوع مهارت است. ۵- اشتغال زنان در سطح کارگران ماهر و ساده

بیش از نیمی از شاغلین زن کشور را کارگران تشکیل می‌دهند. کارگران ماهر کشاورزی و صنعتی به ترتیب ۱۲/۲۴ و ۳۱/۶ درصد و کارگران ساده ۴/۷۹ درصد از شاغلین زن را به خود اختصاص می‌دهند. بیش از نیمی از کارگران ساده در بخش کشاورزی (۵۲/۰۸) و ۳۹ درصد در بخش خدمات، ۸/۱۶ درصد در صنعت و بقیه در سایر بخش‌ها به کار اشتغال دارند.

درصد باسوادی در سه گروه کارگران ماهر صنعتی و کشاورزی و کارگران ساده به ترتیب ۵۱/۱، ۷۶/۲ و ۵۸/۱۰ درصد می‌باشد. قسمت عمده زنان این گروه دارای تحصیلات کم‌تر از متوسطه هستند.

ویژگی دیگر توزیع اشتغال این گروه زنان این است که قسمت عمده آن‌ها در بخش خصوصی به کار اشتغال دارند. درصد اشتغال سه گروه کارگر ماهر کشاورزی، صنعتی و ساده در بخش خصوصی به ترتیب

۷۵، ۸۲/۵، ۸۷ درصد است. بنابراین توزیع به سمت بخش خصوصی کاملاً چوله می‌باشد و اداره امور عمومی (۵/۵۹٪) به ترتیب بیش‌ترین درصد حضور زنان را داشته‌اند و در مجموع ۸۲/۳ درصد اشتغال زنان را تشکیل می‌دهند. در بخش‌های (خدمات عمومی، پوشاک، عمده‌فروشی، خرده‌فروشی، مواد غذایی و ...) سهم اشتغال زنان در مجموع

۱۰/۲۷ درصد است. در ۵۳٪ بخش باقیمانده سهم زنان بسیار ناچیز و در مجموع ۶/۲۲ درصد می‌باشد. نتایج فوق نشان می‌دهد که توزیع اشتغال زنان در ایران در تمامی مشاغل همگن نیست و زنان به سمت مجموعه محدودی از مشاغل گرایش دارند. در نتیجه بازار کار کاملاً تجزیه شده و توزیع زنان و مردان در مشاغل

انتظار می‌رود تقاضای نیروی کار در بخش دولتی و به خصوص نیروی کار دارای تحصیلات عالی کاهش یابد. کاهش اشتغال در بخش دولتی در آینده برای اشتغال زنان هشدار دهنده است به ویژه آن که شاغلین زن طی سال‌های ۱۳۵۵ تا ۱۳۷۵ در مناطق شهری همواره و به طور قابل توجهی در بخش عمومی اشتغال داشته‌اند.

۳- اشتغال زنان در رده تکنسین‌ها

۱۵/۸ درصد کل تکنسین‌های کشور را زنان تشکیل می‌دهند و به عبارتی دیگر ۴/۱۲ درصد از کل اشتغال زنان در زیر بخش بهداشت و مددکاری اجتماعی ۵۲/۸ درصد و در بخش اداره امور عمومی و تأمین اجتماعی نیز به ترتیب ۱۴/۷ و ۱۲/۸ درصد اشتغال زنان تکنسین را تشکیل می‌دهند. در مجموع بیش از ۹۵ درصد این گروه زنان در بخش خدمات به کار اشتغال داشته‌اند.

سایر بخش‌های اقتصاد سهم ناچیزی در جذب این گروه شاغلین دارند. با توجه به این که ۳۶ درصد تکنسین‌ها تحصیلات عالی و ۴۸/۳ درصد دارای تحصیلات متوسطه می‌باشند می‌توان نتیجه گرفت که توزیع این گروه زنان به سمت خدمات بیش از سایر بخش‌ها می‌باشد.

از این گروه زنان ۷۸/۳ درصد در بخش دولتی، ۱۶/۳ درصد در بخش خصوصی و ۰/۳ درصد در بخش تعاونی به کار اشتغال دارند. بنابراین می‌توان نتیجه گرفت که هرچند توزیع اشتغال این زنان به سمت بخش دولتی کاملاً چوله است با این وجود نسبت به گروه زنان متخصص به سمت بخش خصوصی تمایل بیش‌تری دارند.

۴- اشتغال زنان در سطح کارمندان اداری و دفتری

۱۶/۵۹ درصد کل کارمندان اداری و دفتری کشور و به عبارتی ۵/۸ درصد از اشتغال رازنان تشکیل می‌دهند. از این تعداد زنان ۱۹/۶ درصد در بخش خصوصی، ۷۲ درصد در بخش دولتی و ۰/۵ درصد در بخش تعاونی و ۵/۸ درصد در سایر بخش‌ها مشغول به فعالیت می‌باشند.

